

Möte i användarrådet för ekonomisk statistik 23 september 2026

Närvarande:

Lena Sellgren, Business Sweden, ordförande
Torbjörn Isaksson, Nordea
Liv Hakimi Fard, Riksbanken
Erik Spector, Teknikföretagen
Magnus Åhl, Konjunkturinstitutet
Pär Hansson, Tillväxtanalys
Henrik Siverbo, Finansdepartementet
Andrea Femrell, Näringslivets regelnämnd
Henrik Larsson, Finansinspektionen
Ann-Sofie Öberg, Statskontoret
Lalaina Hirvonen, Riksdagens utredningstjänst
Pernilla Johansson, Swedbank

Från SCB:

Per Andreasson, ESA/NUP/LEDN
Mattias Björling, ESA/BFN/LEDN
Marcus Lundgren, sekreterare, ESA/NUP/NS
Isak Nyberg, ESA/BFN/PRR
Andreas Lennmalm, D/UTV/VU
Joacim Bergman, ESA/NUP/UH
Terése Kalinski, ML/S/SB

Frånvarande:

Anders Bergvall, Handelsbanken
Mattias Bruér, Riksgälden

1 Mötet öppnas

Mötet öppnades.

2 Godkännande av dagordning

Dagordningen godkändes.

3 Mötesanteckningar från föregående möte

En reflektion framfördes om att ta uppgiftslämnarkostnaden i beaktande om man skulle införa tjänsteprisindex på månad (förslaget togs upp på föregående möte). SCB meddelar att det här förslaget har pausats på grund av uppgiftslämnarkostnaden.

4 Information från SCB och rådets medlemmar

Torbjörn Isaksson (Nordea) nämnde att de arbetar med de vanliga frågorna. Den senaste konjunkturrapporten släpptes 2 september. Nya regionala insikter kommer 7 oktober.

Liv Hakimi Fard (Riksbanken) informerade om de att de nu publicerar fyra rapporter per år från företagsundersökningen. Uppgifter till den nya betalningsstatistiken börjar komma in i oktober.

Erik Spector (Teknikföretagen) berättade att de nu inväntar avtalsrörelsen. De kommer att åka runt och prata med alla medlemsföretagen. Just nu pågår förhandlingar om pensionen.

Teknikföretagen har en barometer för teknikindustrin men publicerar inte data från den. Det kommer man att göra framöver. Den liknar KI:s barometer men har lite andra indelningar.

Magnus Åhl (Konjunkturinstitutet) nämnde att de arbetar med en ny konjunkturrapport. De är tacksamma för SCB:s nya konsumtionsindikator och utvärderar nu hur bra den är. Det pågår ett projekt kring produktionen i näringslivet med fokus på produktionsfaktorer. I projektet kollar man bland annat på kapitalstockar.

Pär Hansson (Tillväxtanalys) informerade om att "Myndigheten för tillväxt och trafikanalys" blir namnet på den nya myndigheten från 2027, när Tillväxtanalys och Trafikanalys har slagits samman. Det blir två analysavdelningar inledningsvis och en ganska stor gemensam statistikavdelning samt en gemensam avdelning för verksamhetsstöd.

Tillväxtanalys har nyligen släppt en rapport med en studie av hur stora företagsexpansioner påverkar mindre kommuner.

Henrik Siverbo (Finansdepartementet) berättade att de inväntar att en ny regering kommer på plats för att kunna färdigställa budgetpropositionen för 2027.

Alternativt hantera en övergångsbudget om en ny regering inte hinner komma på plats innan budgeten ska behandlas i riksdagen. Parallellt pågår olika projekt, bland annat att tillgängliggöra plattformar för användning av AI-verktyg samt open source-programvara som R och Python.

Andrea Femrell (Näringslivets regelrådet) berättade att deras projekt om AI och överimplementering har en enorm mängd data att analysera. De är nu på gång med att ta fram en rapport.

NNR har tagit fram en regelförbättringsagenda för de kommande fyra åren. Den innehåller en del om uppgiftslämnarbörda som bland annat omfattar utbyte av uppgifter mellan myndigheter.

Regeringen har ändrat sitt regelförenklingsmål och tagit bort kopplingen till BNP.

Henrik Larsson (Finansinspektionen) informerade om att det är mycket stabilitetsfrågor och de arbetar på höstens stabilitetsrapport. En ny datakälla ger tillgång till finansmarknadsstatistik på institutnivå.

Lalaina Hirvonen (Riksdagens utredningstjänst) nämnde att det är lite lugnare nu efter valet, vilket ger tid att kolla upp saker. De har också hunnit med studieresor till Bryssel, vilket har lett till fördjupningar med kommissionen och svenska representanter.

SCB har informerat om att FASIT kommer att läggas över till R. På RUT förbereder man nu därför för en grundkurs i R.

Ann-Sofie Öberg (Statskontoret) väntar på en budget att räkna på. De arbetar också med att lägga över till R under tiden.

Pernilla Johansson (Swedbank) nämnde att de släppte en ny inflationsprognos förra veckan och att den årliga rapporten om Kommersiella fastigheter publiceras i oktober. Hur AI påverkar inflation, produktivitet och arbetsmarknad är saker man tittar på.

Lena Sellgren (Business Sweden) berättade att nya globala ekonomiska utsikter släpps imorgon. Det har gjorts en fördjupning om globala risker.

Per Andreasson och Mattias Björling (SCB) berättade att frågan om tjänsteprisindex på månad (som diskuterades på förra mötet) pausas. SCB går inte vidare med förslaget. Det beror framförallt på att man värderar frågan om uppgiftslämnarbörda högt.

Det är produktionsintensiva månader för NR nu. EDP och kvalitetsrapport för BNI är två saker som återstår. I BNI är det två åtgärds punkter som gäller för alla medlemsländer, hushållens produktion av energi och momshandlare (Treatment of non-resident VAT-traders). Av dessa har momshandlare större betydelse och

är en mer komplicerad fråga. Ett förslag är att återkomma till BNI på kommande möte.

Just nu pågår det verksamhetsplanering på SCB. Det är mycket fokus på bl a nya datakällor och automatisering. Det är en långsiktighet i planeringen.

Patent- och registreringsverket (PRV) har fått ett regeringsuppdrag att utreda hur man kan stärka statistik och analys kring patent och immaterialrätt. Detta har skett i samverkan med SCB och Tillväxtanalys. Generaldirektörerna för PRV, Tillväxtanalys och SCB har träffats för att diskutera frågan. Det har tagits fram ett gemensamt förslag som PRV ska återkoppla till regeringen. Enligt förslaget ska PRV strukturera sin data och SCB ansvarar för att ta fram ny statistik på området genom att använda och kombinera PRV:s data med befintlig data på SCB. Tillväxtanalys använder sedan det resulterande datamaterialet till analys.

Det pågår nu diskussioner om tillbakaskrivning av serier i samband med övergången till SNI 2025. Detta tas upp på nästa användarrådsmöte. Eurostat prioriterar ett antal produkter som BNP, AKU och korttidsstatistiken. Frånsett nationalräkenskaperna har årsstatistiken inte några krav på sig utöver ett års dubbelrapportering. Finns det några synpunkter på prioriteringar i tillbakaskrivningen? SCB förbereder ett underlag med tydliga frågeställningar i god tid inför punkten på nästa möte.

Det ligger ute en annons för ny KPI-chef.

SCB kommer att gå över till mer open source som R och Python. Det pågår arbete med att bygga upp en plattform som ska underlätta detta.

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

Vissa användare som IFN och Tillväxtanalys använder FEK mycket och behöver tidsserier.

5 Utvärdering av utlandsproduktion, hur globala produktionsarrangemang fångas i statistiken

För information (Isak Nyberg, Andreas Lennmalm & Joacim Bergman)

Syftet med arbetet har varit att utvärdera de uppgifter som samlas in och den statistik som redovisas om utlandsproduktionen samt att ta fram förslag på prioriterade områden att rikta in eventuella förbättringsinsatser på. Målet är att samordna insamlingen i primärstatistikkällor och att uppfylla rekommendationerna i ESA (The European system of national and regional accounts) och BPM (Balance of Payments Manual).

En viktig fråga är ekonomiskt ägande respektive gränspassage. Utrikeshandel med varor (UHV) fångar gränspassage av varor. NR och BoP ska istället fånga

bytet av ekonomiskt ägande. Detta har betydelse för hur lönbearbetning och merchanting ska registreras i statistiken.

I arbetet har det identifierats ett antal förslag på förbättringsområden varav de högst prioriterade är:

- Samordna metod lönbearbetningstjänst (NR och BoP)
- Samordna rensningen av varuhandeln (NR och BoP)
- Fastställa populationer tydligare:
 - Klassning av företag huruvida de bedriver lönbearbetning eller merchanting. Påverkar nivåer för export och import, men nettoexport och BNP blir oförändrad.
 - Samordnade populationer mellan undersökningar (exempelvis mellan kortidsstatistik och årsstatistik)
- Riktade punktinsatser till de största företagen, som fler företagsmöten för att förklara definitioner av variabler och hur undersökningar hänger ihop.

Om man tittar på diskrepanser i absoluta tal mellan nationalräkenskaperna och betalningsbalansen för de senaste åren så är det tjänsterna som sticker ut mest för Sveriges del.

Merchantingnettot har ökat mycket från och med 2019. Nettot av ej gränspasserande varuhandel kan ha stora svängningar mellan preliminära och faktiska värden. Ett exempel som kan ligga till grund för revideringar är att företag kan ha en bristfällig rapportering till kortidsstatistiken jämfört med långtidsstatistiken, vilket påverkar kvaliteten på preliminära skattningar. En förklaring kan vara att stora koncerner inte alltid får en fullständig bild över alla deras internationella varuflöden på kort sikt. En annan förklaring kan vara viss skillnad i beskrivning, eller uppgiftslämnarens tolkning, av variabler mellan undersökningar.

De mest nämnvärda revideringarna under den studerade perioden är:

- Merchantingnettot reviderades upp med 24 % år 2019, från 109 miljarder till 143 miljarder.
- Merchantingnettot reviderades ned -14 % år 2023, från 207 miljarder till 181 miljarder.

Som andel av BNP motsvarar det 0,68 % 2019 och -0,42 % 2023. Jämför med den ordinarie gränsöverskridande varuhandeln (UHV) mellan preliminära uppgifter och definitiv leverans för samma år:

- Exportnettot 2019 reviderades ned med -4,7 %, från 40 miljarder till 38 miljarder.
- Exportnettot 2023 reviderades ned med -5,6 %, från 86 miljarder till 81 miljarder.

En relativt hög restpost, internationellt sett, stödjer arbetsgruppens rekommendation att slutföra och driva igenom de åtgärder som krävs för att nå full samordning. Ökad kvalitet i underlaget för gränsöverskridande varuhandel som ska rensas bort är en nära relaterad och viktig pusselbit. Kostnadseffektiva lösningar för att samordna lönbearbetningstjänsten är en förutsättning.

Merchanting och lönbearbetning är, och har länge varit, en viktig förklaring till Sveriges stora och varaktiga bytesbalansöverskott, vilket i sin tur har inverkan på hur vårt bytesbalansöverskott bör tolkas och analyseras.

Merchantingnettot har även stor direkt påverkan på Sveriges BNP. Dessa faktorer stödjer arbetsgruppens rekommenderade åtgärder som avser att leda till en statistik av hög kvalitet. Det finns behov att fortsatt grunda utredningen i mer exakta kvantitativa skattningar av nuvarande kvalitetsbrist. Ökade kontakter med företagen om aktuella variabler samt samordning inom SCB för att följa utvecklingen av företagens globala värdekedjor är av stor vikt för statistikens kvalitet.

Arbetsgruppens rekommendationer för prioriterade åtgärder har presenterats för SCB:s ledning för den ekonomiska statistiken och utgör riktningen för vilka aktiviteter som kommer tas med i verksamhetsplaneringen för år 2027.

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

Varför ökar merchantingnettot 2019?

SCB: Vi har inget svar på rak arm.

Vad innebär lönbearbetning och hur ska det registreras i statistiken?

SCB: Exempelvis ett svenskt företag som bearbetar en vara som ägs av ett utländskt företag. Det blir då inte export av vara utan export av tjänst. Det ekonomiska ägandet styr.

Datacenter och hur de påverkar svensk ekonomi diskuteras mycket. Hur redovisas utländska bolags datacenter som finns i Sverige i statistiken?

SCB: De har fast driftställe i Sverige och ska räknas som svensk produktion. Det blir tjänsteexport. Det finns mer skrivet om dessa fall i nya manualer.

Svenska skillnader mellan NR och BoP är främst i tjänsterna. Vad är det som ligger bakom detta?

SCB: En stor del av det är olika metoder för bearbetningstjänster. I NR:s beräkningar ingår bearbetningstjänster i merchanting, men i BoP blir det tjänsteexport.

Det är en jättebra utredning och bra att det samordnas mer framöver.

Bytesbalansöverskottet har varit stort över tid, mycket på grund av utlandsproduktionen. Det är viktigt att få koll på lönbearbetning och merchanting

för att kunna tolka statistiken korrekt. Kontakten med stora företag är viktig för att få in korrekta uppgifter.

Mycket av utlandsproduktionen sker inom internationella koncerner. Finns det information om hur mycket av exporten som är inom koncern?

SCB: Tror att det kan gå ta att fram.

6 Ekonomisk statistik i kris och krig

För information (Terése Kalinski)

Det är ett nytt säkerhetspolitiskt omvärldsläge. Myndigheten för civilt försvar och Försvarsmakten varnar för hybrida hot, varav cyberangrepp är en typ. Det ställs krav på kontinuitetsplanering för att klara sitt uppdrag i två veckor på egen hand. Detta medför behov av prioritering.

SCB är inte en beredskapsmyndighet. Det finns ett behov av att förstå externa intressenters förväntningar och krav. SCB och statistikansvariga myndigheter (SAM) levererar på ett eller annat sätt till de flesta huvudaktörerna i styrningen av Sverige. Det finns också krav på leveranser till Eurostat och Nato. Tidsaspekten är viktig.

Behovet av statistik och underlag för beslut kommer inte att vara mindre i händelse av svår kris eller krig. Påfrestningar och begränsade resurser kommer att kräva prioriteringar. Det finns kritiska beroenden mellan SAM och andra myndigheter avseende statistikproduktionen. Beredskapssektorerna och deras myndigheter har högre prioritet. Förtroendet för statsapparaten blir extra viktigt i händelse av höjd beredskap, vilket också ger antagonisten incitament att undergräva det.

Vi behöver fundera över följande:

- Hur ska vi prioritera vilken verksamhet på statistikområdet som är viktigast om vi inte kan upprätthålla allt?
- Vad spelar statistik för roll i beredskap?
- Vilka statistikområden är avgörande för ledning på nationell nivå under påfrestningar?
- Utifrån vilka kriterier avgörs detta?
- Vem ansvarar för att förse Eurostat och Nato med totalförsvarsstatistik?
- Kan vi på något sätt gemensamt förbereda oss för detta och i så fall hur?
- Samsyn kring prioritering för Sveriges bästa
- Beredskapsmyndigheternas roll i statistikarbetet
- Identifiering av kritiska beroenden mellan SAM

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

Vad är den viktigaste statistiken som måste levereras?

SCB: Frågan har diskuterats med avdelningscheferna på SCB, men någon lista har inte tagits fram än. Vi måste ha en diskussion med användare om vad som är viktigast. Det måste inte vara specifika statistikprodukter. Det kanske är register eller viss kunskap.

Riksbanken har identifierat samhällsviktig verksamhet där statistik ingår och där SCB ansvarar för framställningen. Har SCB funderat på att starta ett forum där statistikansvariga myndigheter kan diskutera sådana här frågor?

SCB: Diskussioner pågår. Det kan bli aktuellt att starta ett forum.

Finns det en plan för ny statistik som skulle kunna bli aktuell att ta fram i en krissituation?

SCB: Nej det finns inte idag. Det kan vara olika i olika kriser. Under pandemin togs det fram mer frekvent statistik och man satsade på BNP-indikatorn.

Det är svårt med prioriteringar då behoven kan vara olika i olika typer av kriser. Statistiken är viktig för jämförelser över tid och med andra länder.

Hur mycket resurser finns tillgängliga i samhället och i vilken grad byter resurserna område under en kris? Det är viktiga frågor i krislägen.

Det är bra att SCB har utbyte av erfarenheter med Ukraina. Finland är ett annat bra exempel på ett land där de är duktiga på beredskap.

SCB: Vi har inlett kontakter med de nordiska statistikmyndigheternas säkerhetsorganisationer.

Det kan vara bra att kartlägga SCB:s värdekedjor. Vad behöver vi få in för att kunna producera statistiken och var används statistiken?

7 Förenklingar i den europeiska statistiken

För information (Per Andreasson & Mattias Björling)

EU lanserade 2024 en förenklingsagenda där kommissionens mål är en minskning med 25 % i rapporteringsbörda och 35 % för små och medelstora företag. Inom europeiska statistiksystemet har man sedan 2025 intensifierat arbetet med förenklingar av statistiken. Målet är att minska uppgiftslämnarbörda för företagen och att kunna tillgodose ökat statistikbehov trots begränsade resurser.

Under 2025 och 2026 har det pågått diskussioner i Eurostats expertarbetsgrupper och direktörsgupper. En enkät/konsultation besvarades av medlemsländerna under sommaren och i början av september diskuterades detta på Eurostats generaldirektörmöte.

Några gemensamma teman i alla statistikdomäner är:

- Ta bort överlappande datainsamlingar
- Minska detaljnivå, frekvens och täckning
- Förenkla kvalitets- och metadatarapportering
- Öka återanvändning av administrativa och privata data
- Bygga in förenkling i ny lagstiftning för långsiktighet

Medlemsländerna bör beakta att statistik som har låg användning nationellt kan vara viktig för EU-policy. Statistik kan vara olika viktig i olika medlemsländer. Minskade EU-krav hindrar inte enskilda länder från att bibehålla statistiken.

En princip som är viktig för Sverige är att förenkling bör ses som ett sätt att frigöra kapacitet för modernisering, innovation och nya statistikbehov. Sverige behöver långsiktighet och framförhållning då vi har ett decentraliserat statistiksystem. Vi behöver ha ett kontinuerligt arbetssätt med förenklingar för att undvika en "förenklingsskuld".

Det ska tas fram ett paket med ändringar av europeisk lagstiftning med fokus på att minska variabler, nedbrytningar, frekvens och andra rapporteringskrav. Målsättningen är att ta fram förslaget under första kvartalet 2027.

För nationalräkenskaperna har förenklingar delvis redan genomförts i processen att ta fram förslag till ny manual för NR (ESA 2030). Det är svårt att se att det i detta skede kommer att göras några större förändringar. För KPI förväntar vi oss små eller inga förändringar. Några exempel på förslag inom NR är:

- Sluta redovisa pensioner efter pensionssystem
- Ta bort uppgifterna om befolkning och sysselsättning
- Mindre detaljer/senareläggning av sektorräkenskaper kvartal
- Enstaka förslag på mindre detaljer på år
- Lägre ambition i de nya kraven ESA 2030
 - Digitala tillgångs- och användningstabeller
 - Särredovisning av utländskt ägande

Inom företagsstatistiken kan man se ett antal övergripande förenklingsprinciper:

- Ta bort variabler
- Förenkla uppdelningar (storleksklasser och nedbrytningar)
- Minska täckning
- Minska periodicitet
- Harmonisering av definitioner (företagsenheter)
- Ökad användning av mikrodatautbyte och e-faktura som datakälla (ViDA)

Några exempel på konkreta förslag per undersökning är:

ICT ENT (IT i företag)

- Färre obligatoriska variabler
- Intermittent insamling (vartannat år)

SBS (Företagens ekonomi)

- Sänk kraven för nedbrytning på bransch och intermittenta variabler
- Sänk kraven på storleksklassuppdelningar
- Möjliggör "once only" genom att harmonisera definitionerna med internationella redovisningsstandarder i syfte att återanvända XBRL-data i största möjliga utsträckning.

PRODCOM (Industrins varuproduktion)

- Ersätta PRODCOM-listan med KN-klassificering
- Ta bort variablerna "actual production" och "subcontracted production"

STS (kortperiodisk statistik, såsom PPI, Omsättningsstatistik mm.)

- Flytta månadsindikator från T+30 till t+40
- Byt frekvens för korttidsindikatorer från månad till kvartal

ITGS (Utrikeshandel med varor)

- Minska frekvens från månad till kvartal för detaljerad intra EU handel
- Minska detaljeringsnivån för de produkter som undersöks
- Öka användningen av mikrodatautbyte

En viktig strukturell fråga rör statistiska enheter. Profilerings av företagsgrupper är resurskrävande och implementeringen har skett olika mellan medlemsländer, vilket leder till bristande jämförbarhet. Nationalräkenskaperna i många länder använder fortfarande juridisk enhet. Ett förenklingsförslag är att tillåta juridisk enhet som proxy för fler företag och att på lång sikt ändra förordningen från 1993 som fastställer definitioner av statistiska enheter. Nästa steg blir sannolikt att Eurostat startar en utredning.

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

Hur ligger arbetet med e-faktura (ViDA) i tiden?

SCB: Det ska implementeras 2030. Vi hade inledningsvis höga förhoppningar om detta. Men användbarheten beror på vilka krav som ställs på informationen. Det verkar inte bli så detaljerat att vi kan använda det så mycket som vi hade hoppats.

Statistiken är kanske inte den största kostnaden för företagen, men det är ett stort irritationsmoment. Jag skulle vilja höra vilka förslag på förenklingsåtgärder som Sverige har skickat in. Är det endast SCB eller även andra SAM som har bidragit i arbetet?

SCB: Vi har förmedlat att det är svårt för oss att ge ett komplett svar på grund av många ansvariga myndigheter. Anpassningar till administrativa källor är en sak som vi prioriterar.

Vi har fått höra att det inte blir någon utökning av tjänsteproduktionsindex till månad, men det är viktigt att vi har kvar industriproduktionsindex på månad. SCB är redan effektiva och använder mycket administrativa register. Det är viktigt att hålla emot ibland. Vi måste inte vara bäst i klassen.

Vissa i rådet uttrycker att det är bekymmersamt om vi går över till kvartal i månadsstatistiken. Det är viktigare att belysa användning av administrativa data.

Man behöver också ha respekt för uppgiftslämnarbördan och det faktum att en för stor börda också kan påverka kvaliteten negativt.

Det är svårt att få en uppfattning om vad konsekvenserna blir.

Borttagning av krav från Eurostat innebär inte att länderna inte kan fortsätta producera statistik som tidigare. Användare kan dock tappa möjligheter för internationell jämförelse.

8 Övriga frågor

Före sommaren var det en del fel i NR. Uppfattningen är att det är fler fel än tidigare, eller så beror det på att de upptäcks oftare eller att kommunikationen av upptäckta fel har ändrats. Jag vill diskutera hur fel kommuniceras.

SCB: Vi tar upp detta på nästa möte.

I maj gjordes en förändring i hur arbetade timmar redovisas från miljontal till tusental. Vi hade inte uppfattat denna ändring på förhand, vilket ledde till fel i beräkningarna.

SCB: Vi tar upp kommunikationen av ändringar tillsammans med kommunikationen av fel på nästa möte.

Vissa serier saknas i SCB:s öppna API, som t.ex. kalenderkorrigerad användning och bidrag till BNP. Andelen nya lån som har rörlig ränta finns inte heller i SSD. Finns det någon princip för vad som görs tillgängligt? Kan man önska mer data?
SCB: Det går bra att önska så kan vi titta på det. Allt som finns i SSD ska kunna hämtas via API. Vissa tabeller ligger fortfarande enbart i excelfiler, men det arbetas med att minska det.

9 Summering

SCB gav besked om att förslaget med att ta fram tjänsteprisindex på månad har pausats då man vill undvika högre uppgiftslämnarbörda.

Vi återkommer till tillbakaräkning i samband med SNI-omläggningen, förenklingar av den ekonomiska statistiken och kommunikation av fel i statistiken på kommande möte.